

Fondator: Gheorghe Doran

Cenăzeanul

asociația
culturală
concordia
c e n a d

Periodic de opinie și informare socio-culturală ● Anul XXI (2013) nr. 1

Din cuprinsul acestui număr:

- Firescul lucrurilor nefirești
- Hotărâri ale Consiliului Local al comunei Cenad
- Sfaturi de sezon pentru gospodarii cenăzeni
- Rețete c/á la Cenad
- Trenulețul Lóré, între Pordeanu și drumul Cenadului
- Important este să participi
- Nicolae Grigorescu, anonimul...
- Ce făceau cenăzenii atunci când nu tăiau frunze la câini
- Cândva, într-un sat...
- Pelerinaj la Locurile Sfinte (V)
- „Kirchweih“ la Cenad

Firescul lucrurilor nefirești

La o primă vedere, se pare a fi un paradox, cum nefirescul să fie firesc? Despre firesc ce ai mai putea spune decât să înlocuiești acest cuvânt cu normalitate.

Cuvântul vine de la „fire“ de ceea ce este legat de o existență normală.

Firescul nu sare în ochi, nu iese din tiparele obișnuite căci tocmai de aceea i se spune firesc. De multe ori devine banalitate, atât de firesc și la locul lui este.

Mersul firesc al vremii face ca după iarnă să urmeze primăvara; până acum nu am spus nimic ce nu s-ar mai fi spus vreodată. Doar și copiii la grădiniță învață despre această firească succedere a anotimpurilor.

Față în față cu firescul, privindu-se parcă în oglindă, stă nefirescul, neobișnuitul, ceea ce iese din tiparul normalității. Dacă firescul îl trecem de multe ori cu vederea, apoi nefirescul în primul rând surprinde; apoi ne produce o stare de blocare a rațiunii (cum e posibil așa ceva?), rapid căutăm o explicație rațională, iar dacă aceasta întârzie sau nu apare niciodată, atunci concluzionăm că așa ceva nu poate exista, după ce ochii au văzut, iar mintea nu poate aduce dovezi de existență, rămânem la părerea de neacceptare a unei stări sau situații.

Aș menționa aici acea poveste cu tâlc, care se potrivește așa de bine cu tema de mai sus: cineva merge pentru prima dată la o grădină zoo, ajunge în fața girafei, citește plăcuța ce descrie animalul văzut, iar cu privirea o urmărește de jos în sus și de sus în jos, se întoace și plecând mai departe zice: nu se poate, așa ceva nu există!

Și cum întâlnim excepții de la regulă, desigur sunt puține sau chiar unele unice, după cum vom putea vedea mai departe, ele totuși există și au și o formulă ce le poate dezvălui înțelesul sau altfel spus stau și se privesc într-un mod cât se poate de firesc.

În această perioadă a anului, când se împletește o iarnă în declin cu o primăvară ce nu știe pe unde să-și scoată fața, întâlnim încă o dată un paradox al existenței ce-și are începutul tocmai de la Adam și Eva, din începutul începuturilor.

Din prima carte a Sf. Scripturi, Facerea sau Geneza, aflăm cum Creatorul, în urma călcării poruncii date strămoșilor noștri, vine cu un blestem îndreptat spre șarpe (diavol),

„vrăjmășie voi pune între tine și femeie, între urmașii tăi și ai ei... aceasta îți va zdrobi capul...” (Facere 3,15).

Timpul nu are aceeași valoare, raportat între Dumnezeu și om, căci o mie de ani pentru noi sunt ca o clipă înaintea lui Dumnezeu. Prezicerea făcută de Dumnezeu avea să se împlinească prin Fecioara Maria.

La 25 martie sărbătorim evenimentul „începutul mântuirii noastre”, căci atunci Domnul a trimis pe arhanghelul Gavril (cel dintâi dintre îngeri), deci un emisar din altă lume, să o vestească pe Maria, din lumea noastră, că a fost aleasă din toate femeile ca să se împlinească proorocia care zice „Fecioara în pânțec va lua și va naște Fiu și se va chema numele lui Emanuel (Dumnezeu este cu noi) (Isaia 7,14)”. Firească era nașterea, nefirească era conceperea!

Însă ceea ce se cunoaște mai puțin sunt prezicerile făcute de popoarele păgâne, care vorbesc despre nașterea Domnului dintr-o fecioară. Prezicătoarele păgâne, numite sibile, vestite prin viața lor aleasă și curată, erau asemănătoare întrucâtva cu proorocii poporului ales. Chipurile lor sunt chiar pictate și la noi în țară pe pereții unor vechi biserici ca Sucevița din Bucovina.

Ele ne aduc argumente de netăgăduit în acest sens: „Trei din cele patru părți ale lumii păgâne au fost înștiințate dinainte, prin cărțile sibilice, despre timpul venirii în lume a Mântuitorului și despre diferitele momente din viața Sa”, zice Prea Fericitul Patriarh Miron în cartea sa Cronografia.

Iată bunăoară ce zice sibila Persica: „Va veni în lume Proorocul Cel Mare... Din Fecioara curată se va naște și pe noi cu Dumnezeu Tatăl ne va împăca”.

Sibila Libica: „Iată, va veni ziua cea luminoasă în care, pentru păcatul tuturor, Domnul Cel de veci va fi trimis și după trup va viețui. O Fecioară Îl va hrăni la pieptul său căci așa este taina dumnezeiască”.

Sibila Delfica: „Cu lucrarea dumnezeiască se va naște din Fecioară și va răcori inima credincioșilor”.

Sibila Frigiei: „Lui Dumnezeu celui veșnic, foarte îi este drag ca să ia trup din Fecioară și să-L facă jertfă pentru ai săi.”

Desigur că doar Dumnezeu a îngăduit ca această mare taină a creștinătății să fie vestită lumii păgâne prin glasul fecioarelor sibile precum poporului Israel s-a proorocit, cu sute de ani înainte, de nașterea Mântuitorului, prin profeții săi și mai ales prin marele profet Isaia.

Privit prin această lumină, nefirescul nașterii Domnului dintr-o fecioară, vestit la Bunavestire, devine firesc, văzând că din dragoste pentru neamul omenesc a fost făcută întruparea lui Iisus Hristos, iar formula ce ne luminează priceperea, mai presus de rațiune, sunt cuvintele de acceptare și smerenie a Maicii Domnului la primirea acestei vești: „Iată roaba Domnului, fie mie după cuvântul tău” (Luca 1,35-38).

Preot Gheorghe Covaci

Publicație realizată cu sprijinul Consiliului Local Cenad și al Primăriei comunei Cenad, județul Timiș (www.cenad.ro)

Colegiul de redacție: Gheorghe Anuichi, Dușan Baiski, Slavka Bojin, Gheorghe Covaci, Dorin Dronca, Fodor Francisc, Gheorghe Ivașcu, Miroslav Marianuț, Milenco Iancov, Lucian Oprea, Ion Savu

Responsabilitatea pentru conținutul materialelor revine exclusiv autorilor.

Materialele se pot trimite prin e-mail: redactia.cenazeanul@gmail.com Anonimele nu se iau în considerare.

Tipografia ArtPress, str. Cermena 1, Timișoara 300110, tel. 0256 293 809, fax 0256 293 975.

ISSN 1222-5843

Hotărâri ale Consiliului Local al comunei Cenad

De la precedenta apariție a revistei „Cenăzeanul“ și până la predarea la tipar a numărului de față, Consiliul Local a aprobat următoarele hotărâri:

Hotărârea nr. 1 din 11.01.2013 privind stabilirea impozitelor locale pentru anul 2013;

Hotărârea nr. 2 din 11.01.2013 privind aprobarea Organigramei și a Statului de funcții al aparatului propriu pe anul 2013;

Hotărârea nr. 3 din 11.01.2013 privind aprobarea organizării, funcționării rețelei școlare la nivelul comunei din cadrul Școlii Gimnaziale comuna Cenad pentru anul școlar 2013-2014;

Hotărârea nr. 4 din 11.01.2013 privind vânzarea terenurilor proprietatea privată a comunei Cenad aferent caselor cumpărate de proprietari în baza Legii nr. 112/1995;

Hotărârea nr. 5 din 18.02.2013 privind desemnarea unui reprezentant din partea Consiliului Local în Comisia de Evaluare și Asigurare a Calității din cadrul Școlii Gimnaziale comuna Cenad;

Hotărârea nr. 6 din 18.02.2013 privind vânzarea către chiriași a imobilelor cu destinația de locuință proprietatea privată a comunei Cenad;

Hotărârea nr. 7 din 18.02.2013 privind vânzarea terenului proprietatea privată a comunei Cenad;

Hotărârea nr. 8 din 18.02.2013 privind vânzarea terenurilor proprietatea privată a comunei Cenad aferent caselor cumpărate de proprietari în baza Legii nr. 112/1995;

Hotărârea nr. 9 din 18.02.2013 privind trecerea în proprietatea privată a comunei a unor terenuri;

Hotărârea nr. 10 din 18.02.2013 privind aprobarea Planului de acțiuni de interes local pentru repartizarea orelor de muncă beneficiarilor L416/2001, pentru anul 2013.

Facem precizarea că documentele în cauză se pot consulta pe larg fie la sediul Primăriei Cenad, fie pe site-ul oficial al instituției: www.cenad.ro.

Miroslav Marianuț

Anexa nr. 1 la H.C.L. nr. 10 din 18.02.2013

Plan de acțiuni de interes local pentru repartizarea orelor de muncă beneficiarilor Legii nr. 416/2001 pentru anul 2013

1. Număr dosare beneficiari de ajutor social: 23.
2. Număr de persoane care trebuie să exercite muncă în folosul comunității: 10.
3. Număr total zile/lună: 68.
4. Acțiuni de interes local care urmează a fi desfășurate de beneficiarii L416/2001 în anul 2013:
 - Pază stație epurare.

- Salubritatea localității
 - colectarea gunoaielor menajere.
 - curățare zăpadă.
- Reparații drumuri și străzi.
- Turnat trotuare din beton.
- Reparații coloană alimentare cu apă.

Sfaturi de sezon pentru gospodarii cenăzeni

Până în prezent, din punct de vedere al agriculturii, anul 2013 se arată a fi mai bun decât cel anterior, mai ales datorită precipitațiilor căzute atât sub formă de zăpadă, cât și sub formă de ploaie. Astfel, s-a reușit refacerea echilibrului hidric în sol, care a fost ultradeficitar în anul 2012, aceasta având ca efect imediat starea de vegetație foarte bună a cerealelor păioase semănate în toamnă. Suprafața

arabilă cultivată pe teritoriul comunei Cenad este de 6.773 ha, ponderea cea mai mare având-o culturile de păioase de toamnă. Terenul arabil este lucrat atât în exploatații mari, cât și la nivel gospodăresc în suprafețe mici.

Exploatațiile agricole mari (în ordinea suprafețelor lucrate) sunt: exploatația agricolă Matei, cu 1.650 ha lucrate; S.C. Agrobilan S.R.L., cu 1.444 ha; S.C. Gaste Bet Oana S.R.L., cu 494 ha; S.C. Wilhelmine S.R.L. cu 358,75 ha; S.C. Talf Agro S.R.L., cu 310 ha; exploatația agricolă Selac Miladin, cu 231 ha; exploatația agricolă Isacov Jivco, cu 132 ha. Mai există exploatațiile agricole care lucrează între 50 și 100 ha de arabil, dintre care amintim exploatațiile: Ciurte Alexandru, Mizu Ioan Florin, Carabeți Florina, Benevides Cristina etc. Restul de arabil este lucrat în suprafețe mai mici, la nivel familial. În numerele viitoare ale revistei „Cenăzeanul“ vom încerca să stăm de vorbă cu producătorii agricoli din diverse categorii.

Și în acest an, producătorii agricoli beneficiază de subvenții, atât la cereale, cât și la pășuni, vii și pomi fructiferi. Cuantumul subvenției pentru un hectar la culturile de câmp este de 119 euro, iar la pășuni, vii și livezi este de 103 euro.

Cererile pentru subvenție se depun la APIA Sănnicolau Mare, în perioada 1 martie-15 mai a.c., fără penalități. Se mai pot depune cereri din 16 mai până pe 10 iunie cu o penalizare de 1% pentru fiecare zi lucrătoare de depășire a datei de 16 mai. La depunerea cererii de subvenție se anexează următoarele acte: copie după actul de identitate, număr de cont deschis la o bancă, adeverință de la primărie cu suprafața lucrată, acte doveditoare de dobândire a suprafeței noi de teren (dacă este cazul).

Ca lucrări în această perioadă se finalizează fertilizările la cerealele păioase care au fost semănate în toamnă, se execută erbicidările la păioase și în continuare se desfășoară lucrările de semănat și erbicidat după perioada optimă.

În zonă, principalul furnizor este magazinul „Glissando“, situat în Sânnicolau Mare spre Timișoara (nr. de telefon: 372 545).

Redăm mai jos actualele prețuri la produse.

Îngrășăminte chimice:

Azotat de amoniu – 88 lei/sac;

Complexe 20:20:0 – 120 lei/sac;

Complexe 15:15:15 – 123 lei/sac;

Uree – 115 lei/sac.

Erbicide:

DMA 6 – 30 lei/l – 0,8 l/ha;

SDMA Super – 28 lei/l – 1l/ha;

Secator – 450 lei/l – 0,1-0,15 l/ha;

Premiant – 52 lei/l – 0,9 l/ha;

Mustang – 120 lei/l – 0,4-0,6 l/ha;

Equip – 110 lei/l – 1-2,5 l/ha;

Callisto – 875 lei/l – 0,2-0,3 l/ha;

Merlin duo – 104 lei/l – 1,8-2 l/ha.

De asemenea, firma „Glissando“ mai vinde și alte tipuri de erbicide, fungicide, insecticide, îngrășăminte la ambalaj mai mic, semințe de cereale, plante tehnice, legume, flori, unelte și utilaje de grădină etc.

Achiziționarea de îngrășăminte, erbicide, fungicide etc. în cantități mai mari se poate face și pe bază de contract, cu plata la recoltare.

În grădina de legume se continuă semănatul pe măsura încălzirii timpului. Astfel, dacă la început (luna martie) am semănat spanac, ridichi, mazăre, sfeclă roșie, arpagic, usturoi etc., în aprilie se continuă cu plantatul cartofilor, semănatul fșaoalei, dovleceilor, castraveților, pepenilor galbeni, verzi etc. Înainte de semănat, dacă există probleme cu dăunătorii de sol, înainte de grăpat se administrează 200-300 gr/10 mp de Sinoratox5G granule, care, prin descompunere din cauza umidității, distruge dăunătorii din sol.

În pomicultură, plantările de primăvară fiind încheiate, se continuă cu lucrările de întreținere, adică mai ales tratamente pentru boli și dăunători. Tratament esențial în această perioadă valabil la toate speciile pomicole este tratamentul pentru viermele fructelor, care se execută la fiecare specie în funcție de perioada de înflorire. Tratamentul se execută complexat, adică se aplică și un fungicid, de preferință sistemic, pentru monilioze și alte boli foliare. Un exemplu de tratament ar fi:

Calypso 480SC 0,02% + Score 250 EC 0,02% + Dithane M45 0,2%.

Tratamentul se repetă după 15-20 de zile pentru a avea eficacitatea maximă. La fiecare specie, primul tratament se face când 2/3 din petale sunt scuturate.

În continuare, dorim gospodarilor cenăzeni un an bun și multă sănătate!

Ing. Gheorghe Ivașcu

Rețete c/á la Cenad

Tort rusesc

În acest număr al revistei, vă ofer rețeta tortului rusesc așa cum s-a făcut acesta la Cenad, poate se mai face și acum, nu știu. În foarte multe comune bănățene s-a făcut tort rusesc, dar, fenomen ciudat, aproape în fiecare comună altfel.

Nu am idee de unde provine acest nume, căci mă îndoiesc că în Rusia s-au făcut asemenea torturi. La Cenad, cel puțin printre șvabi (de celelalte etnii nu știu), acest tort avea un renume și o faimă specială. La o nuntă, un botez sau o onomastică, dacă era mai de seamă, se povestea ulterior: „O, a fost tare frumos și bine c-au avut torturi rusești“. Deci calitatea unei petreceri era dată de aceste torturi. Faima tortului poate proveni și din modul de executare, care e totuși ceva mai dificil. Sau prin faptul că nu prea s-a găsit gelatină și, ca atare, nu exista nici experiență în lucratul cu gelatină.

Acum câțiva ani, am făcut un tort rusesc pentru întâlnirea cenăzenilor la Nürnberg. Toți care au servit din acest tort au venit să-mi spună: „Mulțum, să știi că nu am mai mâncat tort rusesc de când am plecat din Cenad!“

După modesta mea părere, ar fi păcat ca rețeta să se piardă. Poate prin intermediul Internetului, va găsi noi amatori.

Mod de preparare:

Amestecați:

100 gr stafide,

rom sau esență de rom (după preferință),

100 ml apă rece.

Lăsați compoziția să se înmoaie. De preferat peste noapte. Din :

4 ouă,

4 linguri zahăr tos,

4 linguri făină albă,

1 pliculeț cu praf de sare,

faceți un pandișpan obișnuit, deci separați ouăle, bateți albușul împreună cu praful de sare până ce obțineți o spumă tare, adăugați pe rând 2 linguri de zahăr și mixați până ce s-a dizolvat zahărul. Frecați gălbenușurile cu celelalte 2 linguri de zahăr și adăugați la albușuri. Încorporați făina cu o lingură mare, nicidecum cu mixerul! Coaceți acest pandișpan pe hârtia de copt sau într-o tavă de copt destul de mare, unsă cu margarină și tapetată cu făină, la aprox. 170°. Când s-a răcit, tăiați pandișpanul în cuburi mici de cca 2 x 2 cm.

Coaceți un al doilea pandișpan după rețeta de mai sus, dar într-o formă în care vreți ulterior să montați tortul dvs. De obicei, se face rotund. Dacă nu aveți o formă de tort rotundă, detașabilă, puteți să coaceți aluatul într-un castron termorezistent cam de 28 cm, cu pereți mai înalți. În același castron se va monta ulterior tortul. După ce s-a copt, lăsați-l să se răcească în formă. După ce s-a răcit, tăiați-l pe orizontală. Ați obținut două foi de tort.

Pregătiți acum forma în care vreți să montați tortul.

Trenulețul Lóré, între Pordeanu și drumul Cenadului¹

Deci amplasați unul din blaturile coapte pe un platou și puneți forma de tort de jur împrejur. (Dacă montați tortul în castronul în care l-ați copt, tapetați această formă cu folie alimentară și așezați cu grijă unul din blaturi pe fundul castronului. După finisare, acest blat va fi deasupra, deci alegeți blatul mai frumos.)

Înmuiați

7 foi de gelatină albă în
100 ml apă rece

Frecați

8 gălbenușuri cu
250 zahăr tos, adăugați
500 ml lapte fierbinte și fierbeți totul până se îngroașă. (Atenție să nu se prindă de oală!)

Stoarceți gelatina de surplusul de apă și adăugați-o la crema fierbinte. Atenție să nu mai fiarbă!

Cele 8 albușuri rămase le bateți până se obține o spumă tare și încorporați spuma cu grijă în crema fierbinte.

Stafidele înmuiate împreună cu romul le amestecați cu bucățile de pandișpan.

Peste această compoziție puneți crema de mai sus, care între timp s-a mai răcit un pic. (Atenție, să nu fie nicidecum rece, din cauza gelatinei). Amestecați cu grijă.

Bateți 250 gr frișcă tare și când compoziția de mai sus s-a răcit și mai mult, adăugați cu grijă frișca bătută.

Compoziția cremoasă rezultată o puneți deasupra blatului de pandișpan, nivelați suprafața și acoperiți cu al doilea pandișpan. Lăsați să se închege la frigider câteva ore. De preferat peste noapte.

Îndepărtați inelul detașabil și îmbrăcați tortul în frișcă bătută tare. După preferință puteți face un decor cu frișcă deasupra. Dacă ați montat tortul într-un castron: așezați un platou de tort deasupra castronului și întoarceți tortul în așa fel încât să ajungă partea de jos sus. În rest, procedați la fel.

Din ingredientele enumerate mai sus, iese un tort destul de mare!

Despre Lóré relatează lucrarea cu titlul „Călătoria de studiu din anul 1923 cu studenții Școlii Superioare de Agricultură dela Herăstrău“, apărută în „Buletinul agriculturii“ nr. 10-12/1923 (București, Atelierele „Adevărul“ S.A., obținută prin bunăvoința dlui Ioan Pacev din Sânnicolau Mare): „La Cenad, munca pusă în serviciul agriculturii și mai ales știința aplicată a fost cu atîta succes încununată încît nicăiri pe pămîntul de azi al țării nu s-a ajuns pînă unde s-a mers aici.

Ferma Cenad este instalată pe moșia proprietate a d-nei Contese San Marco-Nako, care a fost expropriată în mare parte.

S-au lăsat proprietății numai conacul, pădurile, inventarul și 200 jug., restul domeniului a fost expropriat.

Inventarul a fost în întregime cumpărat de «Societatea Semința».

Stațiunea de Selecțiuni există de mai multă vreme decît «Soc. Semința».

În 1908, Timar-senior a întemeiat o stațiune de selecție la Belinț, lângă Lugoj. Această stațiune a fost mutată din cauza războiului la Cenad pe baza unui contract cu d-na contesa San Marco-Nako. Din cauza exproprierii contractul a fost trecut pe «Soc. Semința», la care d-na Contesă a devenit acționară, iar Timar, acționar și selecționist, apoi Ion Timar-junior.

Ferma dispune de cea mai frumoasă și bogată instalație de clădiri, grajduri, magazii, remize, puțuri arteziene și de vechiul inventar al moșiei, sporit cu mașinile, uneltele și aparatele necesare selecției.

Are instalată pe întreaga lungime a moșiei o linie ferată DECAUVILLE, care atinge fiecare parte a moșiei (rețeaua în întregime are 30 de km.) O carieră de nisip, scos din stratul de jos al solului, satisface nevoile de întreținere a liniei ferate. Linia ferată Decauville leagă grajdul cu platforma de afară și pe acesta cu cea de la cîmp, pentru ca la rîndul său parcela de la cîmp să se găsească legată și ea prin aceeași linie cu armanul² și cu magazia, fabrica de prelucrat cînepă. Grajdul este legat prin linie ferată cu depozitul de furaje, lăptăria.

Trebuie făcută precizarea că, în concepția de azi, trenulețul a legat Pordeanu de drumul spre Cenad, prin pusta Țvetco (dincolo de I.C.A.R., Familia Țvetco fiind părinții prof. Radmila, căsătorită Bernhardt). Destinația inițială a fost transportul furajelor.

În același material se mai precizează:

„Domeniul Porgany (Pordeanu) avea o suprafață de 5.600 jug., administrat prin diviziunea a șase ferme: Sandor, Terezia, Berta Mică, Berta Mare, Malvin, Kalman. Domeniul va fi însă împărțit după delimitarea frontierei dintre România și Ungaria, în Ungaria rămânând două ferme. Principiul după care s-a divizat astfel moșia, a fost ca

Important este să participi

În perioada 7-9 decembrie 2012, la Leipzig, în Germania, a avut loc cea de-a treia Expoziție europeană de porumbei, iepuri și păsări mici. Au participat 28 de țări din Europa, lipsind țările din fosta U.R.S.S. și țările liliput ale bătrânului continent. A fost o manifestare grandioasă, ceva de vis, raportat în special la numărul exponatelor, dar și la calitatea exponatelor. După revoluție, participând la vecinii sârbi la expoziții de câte 8.000-9.000 de exemplare, credeam că ceva mai grandios nu există în materie de expoziții de columbofile. Acum, participând la o expoziție de 95.000 exemplare, chiar cred că ceva mai grandios nu se poate realiza în această direcție.

Complexul expozițional unde a avut loc acest regal faunistic este ceva mareț, cu săli de o calitate deosebită, cu toate utilitățile aferente, adică aer condiționat, căldură și lumină adecvată. În trei asemenea săli gigantice s-au expus: 60.000 de porumbei, 22.000 de găini, 13.000 de iepuri și câteva mii de păsări exotice (în special diferite specii de papagali sau turturele).

Au participat și membri ai clubului „Nako” din Sânnicolau Mare, dar, din păcate, niciunul nu a reușit să obțină vreun titlu de campion european, ci doar trei inși am reușit să ne clasăm pe echipe pe locurile 4-7. Drept este că toți membri clubului au participat cu rase străine și nu cu rase românești, unde erau șanse de câștig. Motto-ul olimpismului „Important este să participi și nu să câștigi” a fost cuvântul participanților din România.

Am acumulat experiență și poate că în 2015, la Paris, vom obține rezultate mai bune (evident, cei care vor mai trăi până atunci). Au fost expuse sute de rase, din care mulți români și nu numai ei nu le-au mai văzut până acum nici măcar prin cărțile de specialitate, televiziune sau presă. A fost ceva grandios și merită să faci un efort fizic și financiar pentru a putea urmări și vizita expoziția. Prin participarea la expoziție s-a acumulat experiență, s-au legat prietenii și, cel mai important lucru, s-au mai adus în țară exemplare deosebite și chiar rase noi pe care noi, românii, le-am admirat de la distanță.

Evident pe lângă nenumeroasele bile albe ale expoziției au fost și câteva bile negre, care mie personal mi-au lăsat un gust amar. În primul rând, arbitri români n-au fost invitați să arbitreze rasele străine de România, ci doar doi arbitri au participat la arbitrajul raselor pur românești. Altă bilă neagră a fost și faptul că un arbitru a fost nevoit să arbitreze 250-300 exemplare, pe când, conform standardelor internaționale, are voie să arbitreze 50-60 de capete. Deranjantă a fost și punctarea exemplarelor din România, care deși cel puțin de același nivel cu al „apusenilor”, erau catalogate cu 2-3 puncte în minus. Deci și în această direcție Europa ne consideră copiii săi vitregi și nu copii de fapt, așa cum ne place nouă, românilor, să credem că suntem. Cu toate cele bune și rele, putem zice că a meritat să participi și să vizitezi o asemenea expoziție.

Gheorghe Anuichi

Nicolae Grigorescu, anonimul...

Recent, am dat de publicația „Știrea” nr. 2688/29 iunie 1941, cotidian cu redacții la Arad și Timișoara. În lucrarea mea „Cenad – Studii istorice”, apărută în 2012, la Editura „Artpress” din Timișoara, cu sprijinul financiar al administrației cenăzene, încheiam capitolul intitulat „Căi de comunicație” astfel: „Iar explozia celui rutier (a podului de peste Mureș, pe 9 iunie, n.n.), în 1940, va rămâne deocamdată un mister.” Revenind la publicația „Știrea” din 29 iunie 1941, aceasta scria pe pagina 3 un material intitulat „Sergentul Nicolae Grigorescu” și semnat I. Pg., pe care-l reproducem integral:

„Garnizoana Arad a luat inițiativa ridicării unei troițe în amintirea sergentului Nicolae Grigorescu și pentru ajutorul familiei sale nevoiașe din Oltenia.

Sergentul Nicolae Grigorescu, după cum glăsuiește apelul garnizoanei, a căzut la datorie, sub greul podului metalic dela Cenad, care s-a prăbușit acum un an – în timpul unor descărcări electrice – fiind amorsat.

Făcând paza podului ca șef al unei echipe de pioneri, s-a dezlănțuit o furtună crâncenă însoțită de fulgere și trăsnete ca în basme.

Un pom din vecinătate a fost lovit de trăsnet. Descărcarea a influențat mecanismul amorsat al podului, **pregătit pentru distrugere** (s.n.), astfel că s-a produs explozia și podul de la Cenad s-a prăbușit.

Sergentul Nicolae Grigorescu, neclintit dela postul său de veghe, cu toată năprasnica împotrivire a naturii, a fost mutilat sub dărâmături.

A fost primul soldat mort la datorie pentru apărarea frontierei Banatului.

Sergentul Nicolae Grigorescu era un fecior mândru din Oltenia, care stătea de luni de zile la unitatea sa din Banat, ca soldat concentrat.

Și moartea lui a fost o frumoasă jertfă căzută în punctul de frontieră Cenad.

Am avut durerea să fu desemnat a-i face formele pentru trimiterea osemintelor sale pământești în comuna sa natală din Oltenia, unde aștepta familia sa îndurerată și săracă.

La despărțire, camarazii lui de arme l-au plâns ca pe un frate, fiindcă cel căzut la frontieră era un soldat desăvârșit cu un rar sentiment al datoriei.

Iar în Oltenia, l-am însoțit câțiva dintre noi, unde i s-a făcut o înmormântare simplă dar impresionantă.

Astăzi, cei dela frontiera de vest, trebuie să-i păstrăm amintirea fratelui nostru oltean – prin ridicarea troiței și ajutorarea familiei sale.

Fiindcă sergentul Nicolae Grigorescu a murit stând de pândă pentru paza și siguranța graniței noastre.

Și jertfa lui nu poate să rămână nerăsplătit, pentru că noi suntem dintr-un neam recunoscător.”

Am căutat eventualele relatări în aceeași publicație „Știrea” de după 9 iunie 1940, dar n-am găsit nimic.

Dușan Baiski

Ce făceau cenăzenii atunci când nu tăiau frunze la câini

Veneam și eu din Prahova mea liberă, neagră și democrată a Republicii de la Ploiești, n-am purces la iscodirea preocupărilor de zi și de noapte ale cenăzenilor. Se-ntâmpla asta la începutul lunii octombrie 1980. M-am obișnuit relativ repede cu regionalisme precum: ciurcă, voreț, părdais, ducheian sau dodă.

După numai câteva săptămâni, mi se duse vestea că sunt locotenentul care dă „Bună ziua!“, mă cheamă Nero, iar Benner, economistul lui Vasile Târziu, mă lăuda prin sat c-am introdus ordinea la I.C.A.R. La fel făceau și Milan Bataneanț și nea Vasa Vlașcici.

Desigur, asta n-a fost la început pe placul subordonaților mei, dar nici al multor oameni din sat și de aiurea, pentru care regimul juridic al frontierei de stat era ceva de târguit. Dar ce făceau cenăzenii pe-atunci? Agricultură era ocupația de bază. C.A.P.-ul, I.A.S.-ul și C.L.F.-ul dădeau de lucru la mai mult de jumătate din sat. Unitățile din Sânnicolau Mare aveau și ele parte din forța de muncă a Cenadului. Sunt de amintit Filatura de Căneapă, Electrometalul, Fabrica de Ciorapi și altele.

Ce făcea cenăzeanul în timpul său liber? Evident, cultiva usturoi și toată această trudă se petrecea ascultând freneticul și arhicunoscutul șlagăr „Petre, Petre...“. Mă, erai un nimeni pe-atunci dacă nu aveai o casetă cu un disc cu Petrică Moise ori Lepa Brena. Altă muzică nu se asculta. La Filarmonica din Timișoara nu am întâlnit niciun cenăzean. La Operă am avut surpriza s-o găsească pe Rodica Pitic. Câțiva ani mai târziu, la ultimul concert al lui Goran Bregovici, la Sala Olimpia, dădeam de fiica acesteia, Diana.

În vacanțe, concedii, cenăzeanul se întreba ce a mai semănat Ghiță Ceta. El era omul care începea semănăturile de primăvară. Era spionat de sute de paori și dacă Ghiță în noaptea de Revelion semăna avocado, jumătate din sat, cum se făcea de ziuă, se apuca de lucru.

Duminica nu se mergea la biserică. Tot satul era la pescuit. Seara, deasupra Cenadului plutea un puternic miros de pește prăjit în untură, pentru că numai așa știau să-l prepare. Unii de foame și de bucurie îl făceau cu solzi cu tot. Ce mai conta. Cunoscoam doi oameni care la jumătatea lunii august mergeau la km 1067 al Dunării, cu acte în regulă, să pescuiască. Aceștia erau Mitru Pălărie și George Ivașcu. Cu acesta din urmă am petrecut și eu câteva săptămâni în Clisură și fiindcă veni vorba de George, cu el jucam tenis de câmp (la Lovrin) și patinam (nu artistic) în cubicele de la dolmă.

Măi, oameni buni, dacă vrei să vă dau un exemplu de om care nu tăia frunze la câini în vacanțe și în concediu, acesta era Francisc Fodor. Cu el am schiat și am petrecut aventuri montane în jumătate din Munții Carpați. După umila mea părere, Feri este cenăzeanul neaoș care și cunoaște cel mai bine țara. Pe litoral sau în stațiunile montane, în afară de familia Radu (fostul

secretar al primăriei), n-am întâlnit pui de cenăzean. Deși comunitatea a putut beneficia de serviciile celui mai titrat șofer de autocar al O.J.T. Timiș, e vorba de Virgul Suci, n-a făcut-o. Usturoiul, bată-l vina!

Și totuși au fost câțiva oameni care au lăsat sapa în șopru, au scos mașina din voreț și au pornit pe drumurile patriei. Astfel, cu Victoria Blaj am petrecut un veritabil tur al României, trecând prin toate provinciile istorice, mai puțin Basarabia. Câțiva ani mai târziu, urma să fac un nou al țării. De data asta ceva mai scurt, fără Moldova și Dobrogea. Cel care mi-a fost alături e Miladin Selac. Trebuie să vă mai spun că el este singurul cenăzean care a poposit în satul meu de baștină. De remarcat că atât Victoria, cât și Miladin au fost excelenți tovarăși de drum, căci nu-i așa, omul bun la traseu lung se cunoaște.

Ce să vă mai spun? Atunci când nu tăiau frunze la câini, nemții se adăposteau în liziera de salcâmi de la marginea Cenadului și jucau într-o veselie cărți. Asta numai duminica! Ceilalți locuitori ai satului stăteau în fața porților, priveau în neștire în toate direcțiile, doar or prinde și ei ceva. Tot în vremea aceea, Gheorghe Doran bătea la mașina de scris. Liuba Mendebaba prirograva turnul Eiffel, Ghiță Anuichi înălța voiajori și căuta timbre și monede vechi, iar George Cornutu sacrifică râtani în toate cartierele Cenadului.

Ar mai fi ceva de amintit! În nopțile lungi de iarnă, cenăzeanul căsca ochii la televizor. Firește, la televiziunile sârbești și maghiare. A doua zi, la locul de muncă, la birt sau pe malul Mureșului, el îți povestea cu o precizie de metronom tot ceea ce viziona, deși habar n-avea de limbile sârbo-croată și maghiară.

După marea înghesuială din decembrie '89, cenăzeanul a prins aripi. Italia, Franța, Germania, Grecia au fost numai câteva dintre destinațiile preferate de el. Nu am auzit pe unul că a fost în Peru, Irlanda sau Bali. În ceea ce mă privește, atunci când nu tăiam frunze la câini, am străbătut cu piciorul cărările patriei și asta nu singur, ci cu Pavel Bornea, Petre Velcov, Dani Sarcany și nu numai...

Am ajuns și la Căpâlna, dacă vă spune ceva...

Ion Savu

Geo Galetaru

Cândva, într-un sat...

- Vă mai amintiți caii noștri? Întrebă mama. Acum la Cenad e iarnă și mama stă cu spatele lipit de cuptor, întotdeauna a fost ea cam friguroasă, făceam chiar haz pe socoteala ei și-i spuneam că nu ar strica să mai dea jos de pe ea câteva kilograme, și așa avea cam multe la vârsta ei. „Cine e gras e și sănătos”, ne spunea ea cu convingere, cu convingerea încăpățanată că ne transmite un mare adevăr, și un îndemn în același timp, fără să-și facă însă prea mari iluzii că-l vom urma.

- Vă mai amintiți caii noștri? Întrebarea mamei suna rugător, aproape imperativ, cum să nu ni-i amintim, doar ei erau printre puținele mândrii ale noastre, dovezi solide că mai aveam un sâmbure de siguranță de care să ne agățăm, fără teama că lucrurile se vor schimba prea curând și că schimbarea lor ne va da peste cap obiceiurile și toate acele ritualuri domestice care se statorniciseră demult, devenind tiparul în care însăși viața noastră curgea înainte. Caii noștri, cei doi cai, care făceau aproape parte din familie, și care înțelegeau ca nimeni alții comenzile tatei, ascultându-l, fără să șovăie, cu o bucurie pe care probabil că o simțeau în felul lor, violentă și frustră, așa cum violentă era nevoia lor de apropiere, în rarele lor momente de răgaz, când se odihneau unul în preajma celuilalt, nestingheriți de nimeni și de nimic.

Pe armăsar îl chema Bubi, un exemplar robust, cu coama și coada negre. Celălalt cal, Sura, care avea o întreagă poveste, era o iapă năvălășă, inaccesibilă și mofturoasă, pe care tata o cumpărase cu vreo doi ani în urmă, la târgul de la Sănnicolau, de la un gospodar din Tomnatic. Mândra, căci așa se chema arătarea aceea numai piele și os, abia ținându-se pe picioarele subțiri, nechezând cu disperare, poate din cauza foamei, poate fiindcă o speria toată acea aglomerare necunoscută de animale, vaci, cai, porci și păsări de toate felurile și de toate mărimile, privea

cu spaimă în jurul ei, neștiind nici pe departe ce o așteaptă, ce soartă i se pregătește, privea cu ochi mari și umezi, cerșind parcă o amânare pe care, oricum, stăpânul nu i-o mai putea da, era evident că vrea să scape de ea, în orice chip, chiar dacă pentru asta ar fi trebuit să lase din preț cât de mult, s-o dea chiar cu jumătate din prețul gândit de-acasă, și încă socotind că face o afacere rentabilă. Tata se apropiase încet de iapă, îi dăduse ocol din toate părțile, privindu-i pielea fleșcăită, pe care părul se tocise și se rărise, îl pusese pe proprietar s-o plimbe în țarc, în jurul țărșului înfipt în pământ și, după ce-i văzuse

spinarea plină de broboane mari de sudoare, se retrăsese la o parte, privind sceptic trapul ei mărunț și nesigur și, totuși, din extenuarea ei răzbătea la suprafață, prin pâcla de transpirație care-i mustea din piele, o voință puternică, o dorință abia reprimată de a se avânta într-o goană nebună, smulgându-se din acel loc rușinos, din mijlocul oamenilor care-i cântăreau fără milă mersul bicsnic. Tata s-a întors, pe jumătate hotărât, spre proprietar, păstrând totuși, în ochi și în gesturi, o șovăială bine afixată, o rezervă ce nu trebuia să-i scape celuilalt și l-a întrebat scurt: „Cât”, cu un glas din care răzbătea mila, milă pentru starea jalnică a animalului, dar și pentru el, care-și lua pe cap o asemenea belea. Omul s-a codit nițel, își dădea seama totuși că dăduse peste un client serios și nu voia să scape prilejul din mână, căci altul nu i s-ar mai fi ivit, putea el să aștepte mult și bine, cu mârtoaga lângă el. „Știu și eu, spuse omul destul de temător, acuma vezi și dumneata că iapa nu-i prea arătoasă. Dar dacă o hrănești bine și ai grijă de ea, peste un an să vezi numai ce frumoasă se face, nici n-o s-o mai cunoști”. Tata a mai privit-o o dată, i-a cercetat dinții lați și galbeni, după care i-a întors spatele, uitându-se peste capetele oamenilor din târg și căutând-o pe mama. Ar fi vrut să fie și ea acolo, să-și dea și ea cu părerea, nu la urmă să se ivească certuri și vina să cadă numai pe el. A descoperit-o repede și a chemat-o: „Hai, că poate amândoi luăm o hotărâre mai bună, de nu ne-o părea rău la urmă”. S-au mai învârtit preț de cinci-zece minute în jurul calului, de fapt, într-un fel inutil, căci ceea ce aveau de văzut văzuseră deja și nu mai trebuia decât să spună da sau nu. „Tu ce crezi, Gheorghe, mai poate ieși ceva din calul ăsta?”. Și atunci, tata s-a hotărât pe loc, fără să șovăie,

fără să aibă siguranța că lucrurile vor fi așa cum dorea el, se lăsase condus de hazard și de o presimțire de moment, fără remușcare sau teama că greșește, dar cu o încredere oarbă că viitorul trebuie să ia forma dorinței lui din acea clipă. Și a cumpărat iapa cu două mii de lei, bani destul de mulți pe vremea aceea, fără să se mai tocmească deloc. Și, îți amintești? Peste un an cine ar mai fi recunoscut-o pe Mândra în iapa aceea grasă și plesnind de sănătate, care fornăia cu putere când Bubi încerca să se apropie de ea? În câteva luni, Mândra ajunsese să-și merite numele, cu toate că, din dispreț sau dezaprobare pentru farsa primului nume, tata i-l schimbă în Sura.

Bubi și Sura formau o pereche minunată. Tata făcuse o căruță nouă, galbenă, pe cea veche o descheiasem și o cărasem, bucată cu bucată, în șură, sub baloturile de paie și pleavă, cât mai adânc, să nu se vadă nici măcar un șurub, căci ar fi fost destul ca să iasă la iveală totul. La fel, plugurile și grapele le-am demontat și le-am camuflat în căpițele de tulei, tremurând ori de câte ori percepții și oamenii sfatului se învârteau în jurul lor, neîndrăznind însă să cerceteze mai adânc, cine știe, le rămăsese și lor un rest de rușine sau se gândeau poate că, în asemenea vremuri tulburi cum erau acelea, nu e bine să mergi prea departe, niciodată nu poți ști care e reacția omului când nu mai are prea multe de pierdut.

- Vă mai amintiți caii noștri de atunci? ne întrebă mama, și în vocea ei nu distingî de data asta nici regret, nici admirație, e pur și simplu o rememorare personală, pe care încearcă să ne-o transmită și nouă.

Iarna aceea căzuse pe neașteptate. Încă nu era frig, deși fulgi mari, imenși, pufoși cădeau de sus, așternându-se pe pământ într-un strat care creștea văzând cu ochii. Copacii împungeau văzduhul cu brațele lor scheletice, sporind dezolarea începutului de iarnă. Străzile erau pustii, puținii oameni care treceau pragul casei, afară, aveau o singură țintă, apoi se întorceau grăbiți, speriați parcă de o vedenie rău prevestitoare. Nimeni nu se gândea cât va ține iarna, ce ne va aduce în cele câteva luni cât avea să zăbovească pe aici, o nepăsare universală îi însoțea pe oameni la bufet, acolo unde li se părea că uită de toate, că totul poate deveni altfel, mai frumos și mai sigur. Birtul gema de lume, mai ales bărbații socoteau că este umilitor să rămână acasă pe asemenea vreme, vocile, la început în surdină, abia murmurate, apoi gălăgioase, imperative, stridente, se amestecau într-un vâlmășag de nedescris, fiecare voia să se facă înțeles peste capul celuilalt și toți sfârșeau prin a vocifera în van, într-o perfectă harababură de strigăte și țipete. Tata trecea printre mese și scaune, salutând din când în când câte-un cunoscut, dar prefera să se așeze mai totdeauna singur la masă, cu o jumătate de mastică în față, gândindu-se la cine știe ce și privind hărmălaia din jur fără să vadă sau să audă ceva. După vreo jumătate de ceas, timp în care își sorbea porția de mastică cu înghițituri rare și cumpătate, își aprindea o „Mărășească” sau o „Națională” și arunca o privire distrată în jur. Nu-i plăcea spectacolul pe care-l vedea, dar simțea o imensă compătimire și, la drept vorbind, nu avea ce să facă, nu

mai putea îndrepta nimic. În cele din urmă se ridica, saluta din nou de câteva ori în dreapta și-n stânga și o pornea încet spre casă. Mama mătura zăpada care se adunase în fața casei, o rânea cu lopata, și ulița întreagă forfotea de femei care făceau același lucru. Din când în când, spărgând liniștea satului, se auzeau guițaturile unor porci, oamenii se

puseseră pe treabă, iarna s-ar fi putut să fie lungă și ei trebuia să se aprovizioneze cu de toate, ca să reziste până la primăvară. „Noi când tăiem porcii, tată?”, îl întrebam pe tata, și eu și Traian, și așteptam răspunsul numai urechi, căci presimțeam că până la sorocul cu pricina nu mai era mult. Și iată că, într-o vineri seara, când timpul se muia puțin, dar nu atât de mult încât să se topească zăpada și să se dezghețe pământul, tata trimitea după rudele de la Sânnicolou, singurele rude mai apropiate care ne puteau ajuta. Sigur, puteam apela și la vecini (căci, pe vremea aceea, toți ar fi sărit să dea o mână de ajutor), dar tata era de principiu că între rude totul merge mai repede și mai cu folos. Urmau să sosească Maica și Moșu, cei doi unchi, Ștefan și Gheorghe, care erau frați gemeni, apoi tușa Aurica, sora mamei și a celor doi unchi, și uica Gică, bărbatul tușei Aurica, o namilă de om care dintr-o smucitură trântea porcul la pământ și cu o singură mișcare îi tăia gâtul, spre mila și spaima noastră, care ne ascundeam pe unde apucam, să ne ferim ochii de oribilul spectacol. Tușa Aurica aducea în mare grabă ligheanul, să nu se piardă sângele scurs, și vederea șuvoiului roșu care țâșnea cu putere îmi provoca o stare de greață vecină cu leșinul. După ce porcii își trimiteau în văzduh ultimele respirații horcăitoare, îi așezam pe câte o scară și-i transportam în curte, unde îngrămădeam pe ei furci de paie și le dădeam foc.

Eu și Nelu, câteodată și Traian, înțețeam focul, până ce părul porcului se pârlea bine și rămânea pielea curată, întinsă ca o tobă gata să plesnească. După aceea stingeam focul, măturam porcul de scrum și-i frecam pielea rumenită cu bucăți de țigla, până dispărea orice fir de păr și pielea se arăta netedă și frumoasă, numai bună de șoric. După ce porcul era bine pârlit, îi tăiam coada și urechile, pe care apoi le clefăiam cu poftă, tăvălite puțin și în sare.

Restul, despicatorul porcului, tăiatul cărnii, făcutul cârnaților și al jumărilor și toate celelalte erau treaba celor mari.

Pelerinaj la Locurile Sfinte (V)

Ziua a V-a. Urcăm de la 1.600 m într-o noapte cu lună, ceea ce face aproape să nu avem nevoie de lanterne. Suntem întâmpinați de un egiptean, călăuză noastră, ce ne va duce în sus și în jos. Ne împrietenim destul de repede și stabilim condițiile de drum. Avem și o parolă „România merge!“ care ne este foarte necesară deoarece în noapte era cea mai bună formulă de a ne recunoaște între noi, în mulțimea de pelerini, turiști etc. Ghidul cu înțelegere, răbdare, nu forțează marșul. Din loc în loc popasuri, ceai cafea dulciuri... Deloc impresia unui marș forțat, ci a unei plimbări pe timp de noapte pe ulițele unui sat unde, din loc în loc, dai de bătrânii satului, care parcă stau de povești, ghemuiți în fața porților, nestingheriți de atâția străini ce se perindă prin fața lor. Acești „ghemuiți“ erau beduinii, care aici sunt la ei acasă, oferind celor doritori de un urcuș mai lin servicii de transport cu cămile.

Încă pe când eram cu Roxana, ghida principală, să-i spunem așa, ne-a pus în gardă, pregătindu-ne pentru acest urcuș. Zicea că de nu vom mai putea urca, să rămânem la vre-un popas, căci la coborâre grupul ne va „recupera“. Cuprinși de mirare, pe bună dreptate ne puneam problema cum să rămânem în noapte, pe munte și singuri printre străini? Răspunsul ei era precedat de un zâmbet, ne-a intuit întrebarea și, ca o „mamă grijulie“, cu deplină responsabilitate pentru grup, ne liniștește, spunându-ne că nimic nu ni se va întâmpla deoarece interesul gazdelor, beduinii, este să-și păstreze nealterat renumele de gazde bune.

În zig-zag, la urcare se văd luminile altor grupuri ce se îndreaptă spre aceeași țintă: Muntele Sinai. „După trei zile“... din munte a ieșit fum, iar Moise coboară cu tablele legii. Urcușul este în două etape: una până la trepte și a doua când drumul se îngustează, de aici nu mai urcă nici cămilele. Prima etapă este pe un drum mai larg, unde ne întâlnim cu multe cămile ce urcă și coboară. De la trepte, drumul se îngustează, urcăm tot mai încet și pe bun motiv, suntem tot mai oboșiți, iar drumul tot mai greu.

Chiar de mai multe ori mă întrebam dacă era nevoie ca eu să mă aflu aici, ușor nu era și atunci ce mi-a lipsit? Întrebări firești, dar răspunsul aveam să-l aflu doar la sfârșit, prin concluzia finală: a meritat cu prisosință, întrucât ceea ce am văzut acolo altundeva nu se poate vedea. Și totuși, aceleași peisaje le puteți avea în casele dumneavoastră, ale acelora dintre dumneavoastră care v-ați făcut răbdare să parcurgeți aceste rânduri; cum? Nimic mai simplu decât prin intermediul Internetului, veți găsi sute de poze, doar că mai e nevoie de cineva să le explice.

Ținta urcușului era să prindem un răsărit de soare din acest loc. Atunci nu am realizat că mai poate fi și eșec: răsăritul ar mai putea fi cu ceață sau cu nori!

Ajungem pe la ora 5 la ultimul adăpost, ne amintim de spusele ghidului din Israel, Roxana, care ne-a sfătuit

să ne luăm haine de schimb, ce-și merită acum pe deplin utilitatea. După ce ne tragem sufletul, cam o jumătate de oră, încet, încet ieșim și ne căutăm câte un loc în „tribună“. Aceasta era o aglomerare de stânci mari și alunecoase, deloc ușor de urcat, dar foarte populate.

În Noul Testament este o expresie ce se referă la populația pestriță a regiunii Galileea din Israel și o denumește „Galileea neamurilor“. „Tribuna“ pe care stăteam înghesuiți aici, deși destul de mică, își merită pe deplin epitetul „a neamurilor“, căci în dreapta spate am un rus, la picioare dreapta niște francezi, în stânga puțin mai jos un grup de asiatici, iar de-ai noștri... peste tot. Mă strecor să prind și eu un loc liber cât mai în față, iar efortul îmi este răsplătit, căci peisajul merită toată osteneala:

lumini amestecate cu umbrele nopții ce în zarea senină sunt alungate de un soare ce-și face loc încet, dar sigur să se ivească prin ceața depărtărilor; la picioare, jos de tot, o vale imensă ce vine din stânga destul de îngustă și se lărgește mult de tot. Tot în spate, o imensitate de proiecții ale primelor piscuri ce au fost mângâiate de răsăritul zilei. În spate, luceafărul părea să se retragă tăcut spre alte zări, cedând locul unui soare ce creștea văzând cu ochii.

După ce savurăm priveliștea din toate unghiurile posibile, căci doar ne aflăm pe culmea munților, urmează regruparea și coborârea, iar pe la ora 12 ajungem la poalele muntelui. În coborâre ni se dezvăluie alte peisaje cu stânci izolate, modelate de vânturi în feluri și chipuri diferite, ce-l fac invidios și pe cel mai abstracționist sculptor. În vale vedem o astfel de lucrare intitulată „vițelul de aur“, în amintirea acelei statui-idol făcută de israeliți pe când Moise se afla în munte să primească cele 10 porunci.

Ne pregătim să ne întâlnim cu ceilalți din grup, care n-au urcat pe munte, la locul de plecare, Morgenland, aici un mic incident avea să aibă urmări foarte plăcute. Autocarul are o mică defecțiune, timp în care ne grupăm în jurul piscinei, depănăm impresiile din noapte de pe munte și nu realizăm decât spre seară cât de mult ne-a prins soarele înălțimilor.

Trecerea din Egipt în Israel o facem fără dificultăți iar dincolo ne așteaptă doamna Roxana pe care o revedem cu multă bucurie. În drum ne abatem pe la biserica românească din Ierusalim, unde suntem întâmpinați cu multă dragoste; parcă întâlnirea românilor cu români are o altă stare de spirit atunci când se face departe de țară.

Împreună cu Înaltpreasfințitul Serafim facem o rugăciune de mulțumire în această capelă încărcată de istorie, citorită și susținută de oameni mari din istoria neamului românesc.

Destul de târziu ne cazăm la hotelul „Gold Jerusalem“, de unde mâine vom pleca spre un nou drum cu o importanță deosebită pentru noi toți, ca români, ca pelerini, dar și mai mare pentru mine ca preot. Pe curând!

Preot Gheorghe Covaci

Urmare din pag. 5

la fiecare 2 km să se găsească o altă fermă, aceasta pentru economia de drumuri lungi la recoltă și la lucrări curente, și pentru ușurința aplicării unei bune administrații. Pe moșie sînt instalate în locuințe confortabile 160 de familii de muncitori, cu un total de 800 de suflete. Lucrătorii sînt vechi, stabiliți cu o generație mai înainte pe moșie. Există o școală, o grădiniță și biserica, construite și întreținute de proprietate. Pentru serviciul religios sînt angajați doi preoți catolici. (Biserica a fost renovată și resfințită prin anul 2000, după ritualul greco-catolic, n.n.)

Pe linia ferată se transportau la nevoie și persoane. Vizitatorii, studenții Scolii Superioare de Agricultură de la Herestrău, își continuă drumul îmbarcați în opt vagoane Decauville, trase de cîte un catir, amenajate comod, cu bănci laterale ca la tramvai, acoperite, ca sa fie umbră. "

Trenulețul a trecut în proprietatea „Prodaliment“-ului, apoi, prin anii 1960, în cea a Gospodăriei Agricole de Stat Cenad. Prin 1962, făcându-se drumul de piatră, s-a trecut la transportul furajelor pe șosea. Din acest

motiv, trenulețul și-a pierdut utilitatea, fiind casat. Azi a rămas o amintire pentru generația mai în vîrstă și o curiozitate pentru cei tineri.

Persoanele care își amintesc de acest trenuleț îl numesc Lóré.

Denumirea Lóré, nu Lori, vine de la pronunțarea populară a cuvîntului englez LOWRY³, ceea ce înseamnă vagon.

Páll Margit

¹ În cercetările noastre ulterioare primirii acestui material, am constatat că locuitorii vîrstnici ai Cenadului își amintesc destul de vag de Lóré și cu atît mai mult dacã respectiva cale ferată ar fi fost construită pînă la Cenad. Dar fiindcã fosta I.C.A.R. exista pe vechea moșie a ducesei Mileva de San Marko, se poate accepta ideea existenței sale eventual pînă la I.C.A.R. (n. red.)

² Conac în care locuia administratorul unei ferme și unde se înmagazina recolta.

³ PALLAS NAGY LEXIKON, vol.XI, la pag. 659, editat la Budapesta, în 1895.

„Kirchweih“ la Cenad

„Kirchweih“ înseamnă pentru etnia germană sărbătoarea anuală a hramului bisericii romano-catolice dintr-o anumită așezare, în cazul de față Cenad, județul Timiș. Aceasta se ține pe data de 24 septembrie, de Sf. Gerhard, patronul bisericii. În context, trebuie precizat faptul că localitatea Cenad a fost sediu de episcopie romano-catolică, iar Gerard de Cenad, de origine venețiană, a fost primul episcop.

Cum se desfășoară o asemenea serbare? În primul rînd, băieții care vor lua parte la petrecere trebuie să aibe de pereche o fată (prietenă, vecină sau chiar verișoară etc.). În toate zilele când va fi dans, cei doi vor forma o pereche. După ce fiecare și-a întrebat perechea dacã merge cu el, la Kirchweih, băieții vor alege pe unul care va fi conducătorul lor. Acesta va avea cuvîntul, el va merge totdeauna cu perechea lui în primul rînd al alaiului. Va fi ales și un al doilea pe listă. Împreună, cei doi vor conduce întreaga serbare.

Alegerea fetelor și a conducătorilor se petrece cu luni înainte de Kirchweih. Fetele trebuie să aibe cel puțin cinci-șase rochii noi. Nicio fată nu îmbracă de Kirchweih o rochie de două ori. Băieții tocmeșc muzica, procură vinul care se bea în timpul celor cîteva zile de sărbătoare de către participanți. Fetele se îngrijesc de ornarea pomului ce se pune în stradă, în fața sălii de dans unde va avea loc Kirchweihul.

Pomul este un trunchi de copac de circa 10-12 m, care în fiecare an se vopșește și pe care se așează o coroană împodobită cu flori artificiale, din hîrtie creponată, și multe, multe benzi de aproape 1 m lungime, ce flutură în vînt. De pom este legată o sfoară, iar când grupul vine de la biserică, de această sfoară se vor prinde o pălărie și un

batic. Aceste două articole vor fi licitate duminică după-masă cu biletele de trombolă ce s-au vîndut dimineața la neamuri, vecini și prieteni.

La fel și pălăriile băieților sunt împodobite cu buchetele de flori din ceară, cu biluțe colorate și oglinzi. În jurul pălăriei vine prinsă o banderolă bleu, ale cărei capete vor atârna circa 50-60 cm pe spatele purtătorului. De această banderolă se prind buchetele de flori. Totodată, se împodobeste un mic suport din lemn cu un buchet de flori similar celor ce se pun la pălăriile băieților. Acest buchet foarte frumos este dus la biserică duminică dimineața de către fata primului băiat din alai. Cu o săptămână înainte de a începe Kirchweihul, în ziua de sîmbătă, fiecare băiat își duce pălăria la fata lui, care, la rîndul ei, se îngrijește de ornarea pălăriei. În vinerea următoare, fata duce pălăria împodobită la băiat.

Sîmbătă după-amiază începe festivitatea, dar fără fete, prin plantarea pomului. Băieții se întîlnesc acasă la primul băiat, bineînțeles cu pălăria împodobită, de unde pornesc cu toții, cu pomul, conduși de fanfară, la locul unde se va planta acest pom. Se sapă o groapă destul de adîncă, se ridică pomul, se fixează, apoi în jurul acestuia se joacă o horă. La final, băieții se vor deplasa în grup, cu muzica în frunte, acasă la primul băiat

Duminică dimineața, băieții merg cu o sticlă de vin, de gâtul căreia sunt prinse bilete de tombolă, la neamuri, cunoștiinte și vecini. După ce și-au vîndut biletele de tombolă, fiecare băiat se duce la fata lui și împreună se duc în curtea primului băiat din alai, de unde pornesc cu toții spre biserică, însoțiți de muzicanți, pentru a lua parte la slujbă.

Duminică dimineața, fetele sunt îmbrăcate ori în portul tradițional șvăbesc, ori cu rochii albe. Dacã ele aleg

Continuare în pag. 12

Urmare din pag. 11

portul popular, băieții vor purta pantaloni negri, o cămașă albă și o vestă neagră, cu mulți nasturi din metal argintiu. Dacă însă fetele poartă rochii, băieții poartă costum. În timpul slujbei, perechile stau în picioare, aranjate în rând, așa cum au intrat în biserică. Preotul sfințește buchetul, care, după-masă, va fi licitat. După ce s-a terminat slujba, grupul se va deplasa din nou la pom.

Orchestra va cânta o muzică de joc, după care perechile se vor deplasa din nou, dar de această dată la prima fată din alai, perechea primului băiat. După-amiază, iar se adună perechile într-

un loc stabilit și, în grup, se duc la prima fată acasă, unde, în curte, muzica va cânta un dans și tot grupul pornește la pom.

Între timp, lângă pom se pune un butoi pe care se urcă primii doi băieți. Primul băiat va recita o poezie scrisă special pentru această zi, după care va începe licitația. Întâi se scot la licitație biletele ce nu s-au vândut de dimineață. Într-o pălărie se va pregăti un al doilea set de bilete. Din public se va invita un copil care va trage câte un bilet din pălărie, întâi pentru batic, apoi pentru pălărie. Suma de bani care se strânge va acoperi cheltuielile făcute de băieți.

Coronița sau buchetul mare pe care l-a purtat prima fată vor fi acum și ele licitate, dar nu de către săteni, ci numai de băieții care participa la festivitate. De obicei,

coronița este cumpărată de unul care are intenții serioase de a o lua în căsătorie pe aleasa inimii sale și îi cumpără acest buchet. Coronița va fi purtată în toate zilele de Kirchweih, în timpul dansului, de fata care a primit-o de la băiatul ei.

După terminarea licitației, întregul grup intră în sală, câștigătorii dansează un dans, pe urmă o conduc acasă, cu muzică, pe fata care a primit coronița. O parte din spectatori, la fel, însoțesc muzica, iar alții rămân în sală, să aibe locuri bune seara. De obicei, se știe cine primește

coronița și părinții fetei pregătesc o gustare, respectiv sandvičiuri, prăjituri, sărățele etc., înainte de a le fi adusă fata acasă de către grup.

Duminică seara, perechile din alai dansează până la miezul nopții. După care, câte două perechi se duc la una dintre fete acasă, unde mama acestora le pregătește o gustare. În acest timp, în sală este liber la dans pentru toată lumea. Dar, după ce perechile se întorc de la masă, distracția este a lor până la terminarea balului.

Luni după-masă, tot grupul se deplasează, însoțit de muzică, la sala unde se ține petrecerea și se va dansa până spre seară, iar de data aceasta cina va fi servita la cea de-a doua fată din cele două perechi. Seara, din nou dans.

Marți dimineața, băieții se adună acasă la primul băiat și pornesc cu muzică la fiecare fată. În curte se dansează un dans sau două, se servesc dulciuri și băuturi. Până la prânz, băieții trebuie să ajungă la fiecare fată. După-amiază și seara, va fi din nou dans. În toate aceste zile, la licitație, în timpul dansului sau cu fanfara după ei, pe stradă, unul din băieți strigă: „Băieți, ce zi e astăzi?”. La care toți răspund în cor: „Kirchweih!”

În următoarea sâmbătă, pomul vine scos din pământ, de față cu întregul grup, iar în locul pomului se pune o sticlă de vin care, în anul următor, la săparea gropii, se va bea de către băieți. Trunchiul va fi depozitat la unul din băieți acasă, pentru următorul an. Sâmbăta, la scoaterea pomului, pe pălăriile băieților rămâne doar un singur buchetel de flori și panglica.

Brunhilde Hinkel